

12.2.2020

EOAK/1804/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Jarmo Hirvonen

HAASTEMIEHEN MENETTELY YHTEYDENOTTOPYYNNÖN JÄTTÄMISESSÄ

1 KANTELU

Kantelija arvosteli kantelussaan haastemiehen tarpeetonta kiirehtimistä tiedoksiannon toimittamisessa ja erityisesti sitä, että haastemies oli pyrkiessään tavoittamaan kantelijaa pudottanut kantelijan asunnon postiluukusta ilman kirjekuorta yhteydenottopyynnön, jota ei ollut osoitettu kenellekään nimetylle henkilölle. Asunnossa asui muitakin henkilöitä kuin kantelija. Yhteydenottopyyntö oli aiheuttanut epäselvyyttä siitä, kenelle se oli tarkoitettu.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin haastemiehen selvitys ja hänen esimiehensä sekä käräjäoikeuden laamannin lausunto.

Selvityksestä ja lausunnoista ilmeni, että kysymys oli ollut kiireellisestä haastemiestiedoksiannosta, joten haastemies oli ryhtynyt heti aktiivisesti tavoittelemaan kantelijaa tämän kotiosoitteesta. Normaalisti tiedoksiannon kohteelle olisi ensin lähetetty postitse yhteydenottopyyntö. Haastemiehen käydessä kantelijan kotiosoitteessa ketään ei ollut paikalla. Haastemies oli normaalin käytännön mukaisesti pudottanut asunnon postiluukusta yhteydenottopyynnön, jota ei ollut osoitettu kenellekään nimetylle henkilölle. Kantelija avomies oli pyynnön perusteella ottanut haastemieheen yhteyttä. Haastemies oli ilmoittanut avomiehelle tiedoksiannon olevan kantelijalle.

Selvityksessä ja lausunnoissa pidettiin myönteisenä, ettei yhteydenottopyynnössä ollut kenenkään nimeä, koska näin ollen yhteydenottopyynnössä ei ollut paljastettu ulkopuolisille asiaan liittyneitä tietoja.

3 RATKAISU

Erään yksityishenkilön kanteluun 26.4.2019 antamassani vastauksessa (EOAK/2437/2019) on todettu haastemiehen jättämistä yhteydenottopyynnöistä seuraavaa:

”Apulaisoikeusasiamies totesi haastemiesten yleensä pyrkivän siihen, että henkilöt, joille haastemiehillä on toimitettavana tiedoksiantoja, kävisivät haastemiesten vastaanottoaikoina oikeustalossa tai muussa haastemiesten toimipaikassa. Tässä tarkoituksessa tiedoksiannon saajille yleensä lähetetään ensin yhteydenottopyyntö, jonka toivotaan johtavan tapaamisesta sopimiseen. Mikäli yhteydenottopyyntöön ei saada vastausta, haastemiehet pyrkivät tavoittamaan tiedoksiannon kohteena olevan henkilön tämän kotoa tai työpaikalta taikka muusta paikasta, jossa henkilön tiedetään oleskelevan. Mikäli henkilöä ei tavoiteta, on tavanomaista, että haastemies pudottaa asunnon postiluukusta avoimen yhteydenottopyynnön tai jättää sellaisen asunnon postilaatikkoon. Jos henkilö ei enää tosiasiallisesti asu käytettävissä olevien osoitetietojen mukaisessa asunnossa, avoimen yhteydenottopyynnön jättäminen johtaa usein siihen, että joku muu asunnossa asuva tai oleskeleva henkilö ottaa haastemieheen yhteyttä ilmoittaakseen siitä, että haastemiehen etsimä henkilö on muuttanut muualle. Haastemieheen yhteyttä ottava toinen henkilö saattaa tietää etsitävän henkilön nykyisen asuinpaikan. Mikäli yhteydenottopyyntö jätettäisiin suljetussa kirjekuorossa, tällaista toisen henkilön ilmoitusta ei saataisi. Rekistereihin merkityt osoitetiedot ovat usein

vääriä tai puutteellisia, joten henkilöitä joudutaan usein etsimään asumista koskevien muiden kuin virallisten tietojen perusteella.”

Kun asuntoon ilman kirjekuorta jätettyyn yhteydenottopyyntöön on merkitty etsittävän henkilön nimi, menettely ei edellä selostetussa aiemmassa ratkaisussani mainituista syistä anna aihetta arvosteluun. Suhtaudun asiaan kuitenkin toisin, jos yhteydenottopyynnössä ei mainita etsittävän henkilön nimeä.

Nyt tarkasteltavassa tapauksessa haastemies on jättänyt kantelijan asuntoon yhteydenottopyynnön, joka on ollut sisällöltään seuraava:

”KIIREELLINEN YHTEYDENOTTOOPYYNTÖ

SOITTAISITKO MAHDOLLISIMMAN PIAN HAASTEMIES [nimi].

ASIA ON KIIREELLINEN.

[puhelinnumero]

[haastemiehen yhteystiedot]

Ilman tavoiteltavan henkilön nimeä postiluukusta pudotettu haastemiehen yhteydenottopyyntö on omiaan johtamaan siihen, että kuka tahansa huoneistossa asuvista henkilöistä voi luulla yhteydenottopyynnön koskevan häntä. Sellainenkin henkilö, jota tiedoksiinto ei koske, voi perusteettomasti kokea velvollisuudekseen ottaa yhteyttä haastemieheen, jolloin vasta selviää, että haastemies etsii toista henkilöä. Kysymys ei tällaisessa tilanteessa ole vapaaehtoisesta haastemiehen auttamisesta vaan siitä, että henkilö ottaa turhaan yhteyttä haastemieheen saadakseen tietää, koskeeko asia häntä.

Vaikka haastemiehen etsimällä henkilöllä ei ole yhteydenottopyynnön perusteella tai muutenkaan velvollisuutta ottaa yhteyttä haastemieheen, suhtaudutaan asunnon ovella käyneen haastemiehen jättämään pyyntöön usein varsin vakavasti. Varsinkin haastemiesten satunnaiset asiakkaat vastaavat yhteydenottopyyntöihin yleensä nopeasti.

Henkilö, joka epäilee nimettömän yhteydenottopyynnön koskevan itseään, saattaa huolestua turhaan ja käydä mielessään läpi mahdollisia tiedoksiannon aiheita. Mikäli yhteydenottopyyntö on jätetty esimerkiksi perjantaina, epätietoisuus saattaa jatkua maanantaihin saakka. Kaikilla ei ole tietoa haastemiehen toimenkuvasta ja tehtävistä, mikä edelleen saattaa lisätä epätietoisuutta ja huolta. Ei ole harvinaista, että haastemiesten ja muiden viranomaisten toimenkuvat ihmisten käsityksissä ja puheissa sekoitetaan. Sitäkään ei aina tiedetä, että kaikki tiedoksiannot eivät ole haasteita, vaikka ne tulisivatkin haastemieheltä.

Mikäli asunnossa asuu useita henkilöitä, kuten perhe- tai soluasunnoissa, haastemiehen yhteydenottopyyntö, jota ei ole osoitettu nimenomaisesti kenellekään, saattaa aiheuttaa turhaa spekulointia ja epäluuloja sen suhteen, ketä haastemies etsii, ja missä tarkoituksessa. Esimerkiksi vanhempien ja lasten välisissä suhteissa tästä saattaa aiheutua turhia epäilyksiä ja konflikteja. Viranomaisten tulisi toiminnallaan ehkäistä väärinkäsityksiä ja epäluuloja eikä aiheuttaa niitä.

Kuten edellä olen todennut, minulla ei ole huomauttamista sen suhteen, että etsittävän henkilön oletettuun asuntoon jätetään ilman kirjekuorta yhteydenottopyyntö, joka on selvästi osoitettu tietylle henkilölle. Sen sijaan en edellä kerrotuista syistä pidä asianmukaisena sellaisten yhteydenottopyyntöjen jättämistä, joista ei ilmene etsittävän henkilön nimi.

Käsitykseni mukaan haastemiehen menettelyä ei tässä tapauksessa ole pidettävä suoranaisesti lainvastaisena. En katso haastemiehen rikkoneen virkavelvollisuuksiaan. Väärinkäsitysten ja turhien yhteydenottojen välttämiseksi olisi kuitenkin jatkossa aiheellista kirjoittaa yhteydenotto-pyyntöihin selvästi näkyviin etsittävän henkilön nimi.

Totean vielä selvyuden vuoksi, ettei arvioitavani ole ollut tiedoksiantotavan valintaa (postitiedoksianto, sähköinen tiedoksianto, puhelintiedoksianto vai haastemiestiedoksianto) koskevan haastemiehen menettelyn oikeellisuus. Haastemies on tässä tapauksessa ilmeisesti toimeksiannon kiireellisyyden ja yhteystietojen niukkuuden johdosta päättänyt harkintavaltansa puitteissa haastemiestiedoksiantoon.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsityksen haastemiehen menettelystä Satakunnan käräjäoikeuden laamannin ja haastemiesten tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Satakunnan käräjäoikeuteen.

Kantelu ei anna aiheutta muihin toimenpiteisiin.